

Beležništvo na Grškem.

Spisal dr. Vladimir Pappafava.

Grška je svoje beležniške zakone dobila še le po oslobodenju od turškega jarma in po ustanovitvi kot avtonomna država.

Prve naredbe v pogledu beležništva izdale so se še pod regentstvom predsednika Kapodistrijsa z ukazom z dne 11. (23.) februarja 1830. l. Pravila, nahajajoča se v njem, pa niso ostala dlje v veljavi, kakor štiri leta ter so je odpravila in zamenila ona ustanovljena v sodni organizaciji z dne 21. januarja 1834. l.

V ukazu Kapodistrijsa imenujejo se beležniki z grškim izrazom, kateri bi v prevodu značil „dajalci sveta“ ali „svetniki“. V novem zakonu nasprotno imajo ime, katero bi se glasil v doslovnem prevodu „overovatelji pisem in pogodeb.“

Pravila o beležništvu niso v Grški ustanovljena v poseben zakon, kakor pri nas v Avstriji, ampak zavzemajo poseben oddelek v sodni organizaciji z dne 21. januarja 1834. l., ker se tam beležništvo zmatra kot skladni del sodne uprave. Celo več, beležniki dolžni so pri sestavljanju svojih pisem rabiti isti papir z zelenim pečatom, kakor je predpisan za sodne spise in za sodno osobje, med tem, ko je ostalim uradnikom zabranjeno rabiti tak papir.

Sedmo poglavje sodne organizacije, z napisom „o beležnikih“, ima v 38 členih (166—213) glavna določila v pogledu beležništva, ali jih zopet ne navaja vseh, ampak mnoga teh določil je raztresenih po redu o civilnem postopanju, po trgovinskem zakoniku in po drugih zakonih.

Beležniki so — po definiciji, katero nam dajo preje omenjeni zakoni — oni javni uradniki, kateri so poklicani v to, 1. da sklepajo vsakovrstne pogodbe in druga pisma, tičoča se izrazovanja volje, katera ali stranke žele, ali katerim morajo v

zmislu zakona podati značaj javne listine; dalje da izdajajo odpravke teh pisem in da overovljujejo zasebne listine; 2. da opravljajo vse druge pravne operacije, katere so po zakonu pridržane beležnikom, in posebno da sestavljajo overovljene inventare, da poslujejo kot poverjeniki na javnih dražbah, da pritiskajo pečate, kader gre za kakega odsotnega interesenta.

Lastnosti, katere se zahteva za pridobljenje beležniškega mesta (člen 170.), so sledeče:

1. grško državljanstvo;
2. da je dotičnik završil 25. leto svoje starosti;
3. da je z dobrim uspehom napravil beležniški izpit;
4. da je najmanj jedno leto bil v praksi pri kakem beležniku.

Vrh tega dokazati mora kandidat za beležniško mesto, da je vpisan v vojaške imenike.

Izpit napravi se deloma ustno, deloma pismeno in sicer pred določeno stalno izpitno komisijo, katera sestoji iz predsednika, državnega pravdnika in treh sodnikov provincijalnega sodišča, v kojega področji se nahaja izprazneno beležniško mesto.

Kandidati izprašujejo se o obćih načelih prava, o dolžnostih, naloženih beležnikom, o njihovem delokrogu (kompetenci), o doloćilih gledé sestavljanja oporok in o zakonih, tićočih se odredbin in kolkovnin.

Na podlagi izida izpita izdaja pravosodno ministerstvo kandidatu izprićevalo s klasifikacijo „izvrstno“ ali „dobro“.

Advokati in mirovni sodniki oprošćeni so beležniškega izpita temeljem zakona z dne 6. junija 1874.

Izključene so od izvrševanja beležniškega posla vse one osebe, katere so po pravomoćni sodbi krive spoznane sploh kakega zloćina in doloćenih, izrećno v zakonu navedenih pregreškov.

Uradovanje beležnikovo omejeno je samo na podroćje onega sodišća, pri katerem je njegov sedež

Kader bi kak beležnik sestavil kak spis izven svojega podroćja, bil bi ta spis nićen, in beležnik zapadel bi globi 10 do 100 dram (4 do 40 gld.) ali bi bil kaznovan z odstavljenjem od službe za čas od 14 dnij do šest mesecev.

V vsakem sodnem področji ima biti ustanovljeno vsaj po jedno beležniško mesto. Vender more biti v večjih mestih in trgih ustanovljeno tudi po nekoliko, in jih je posebno v Atenah 30, na Krfu 21, na Zanti 15, v Syri 9, v Patrasu 7. Na Grškem sploh je vsega 300 beležnikov.

Določitev števila in nakazovanje mesta bilo je iz prva poverjeno vladi. Poznejši zakon določuje pa, da se morejo nova beležniška mesta ustanoviti samo na temeljito obrazložen predlog pristojnega sodnega dvora prve stopinje.

Beležniki imenujejo se, kakor vsi drugi sodni uradniki, s kraljevim ukazom na predlog pravosodnega ministra (člen 169.). Imenovanje razglasuje se v državnem listu za zakone in naredbe.

Predno prevzame beležnik svojo službo, položiti mora pri-sego in na to mora položiti varščino v znesku, kateri določuje provincijalno sodišče na predlog državnega pravdnika. Vender varščina ne more biti manja, kakor 200 dram (80 gld.) in ne višja kakor 500 dram (200 gld.).

Obstati pa more varščina iz gotovine, v papirni vrednosti in v hipotekah, izključeno pa tudi ni varno in primerno jamstvo.

Beležnik prebivati mora v področji svojega uradniškega sedeža in se niti ne more z njega oddaljiti, bodisi tudi samo za nekoliko časa, brez pristojnega dovoljenja pod pretnjo disciplinarne kazni. Dopust do 14 dnij odsotnosti dovoliti more beležniku predsednik provincijalnega sodišča dogovorno z državnim pravdnikom. Daljši dopust odsotnosti pooblaščen je dovoliti samo pravosodni minister.

Za veljavnost beležniškega pisma je neobhodno potrebno, da je sestavljeno prisostovanjem dveh beležnikov ali jednega beležnika in dveh svedokov.

Za sestavo oporoke ali družega izraza poslednje volje potrebno je vender prisostovanje še več svedokov in posebno za javne oporoke zahteva se, da so prisotni trije svedoki in, kader bi oporočitelj ne znal pisati, štirje. Ako je oporočitelj gluhi in ne zna pisati, ali ako je slep, treba je, da je spis podpisan po dvojnem številu svedokov.

Beležnik mora svedoke na oporoki zapriseči, da bodo za oporočiteljevega življenja varovali tajnost o vsebini oporoke.

Ako so pri sestavi javne oporoke prisostovale tudi še druge osebe razven beležnika in oporočnih svedokov, je spis ničen in beležnik more se odstaviti od službe.

Pri sestavljanji oporoke je beležnik po zakonu zavezan, da opozori oporočitelja, da je v njegovi oblasti, da z nečem razpoloži na korist dobrotvornih zavodov, in ga poleg tega vpraša, če je voljan, da jim kaj zapusti.

Ako kdo zaprto oporoko izroči beležniku v shranjevanje, zgoditi se mora to pred tremi svedoki. Beležnik zavezan je, da opetovano vpraša oporočitelja, če jo je svojeročno napisal in podpisal, in ga ob enem opomni, da bi bila v protivnem slučaju oporoaka neveljavna. O izvršeni izročitvi sestaviti se mora spis, na katerem se morajo svedoki podpisati, kateri morajo svoj podpis dati tudi na ovoj, v kateri je oporoaka zavita.

Pri sestavljanji kupne pogodbe o nepremičninah mora beležnik strankam razložiti odnosne določbe zakona o zemljiških knjigah in mora v samo listino postaviti opombo, da se je vršila ta razlaga.

Svedoki biti morajo, razven da morajo imeti vse lastnosti, katere so predpisane sploh od vseh zakonodajstev evropskih držav, grški državljani in polnoletni.

Svedoki za čin podpisavati morajo znati svoje ime, med tem ko morajo oporočni svedoki vrh tega znati tudi brati in pisati.

K oporokam kristjanov pripuščevati se smejo kot svedoki samo kristjani.

Razen svedokov za čin pozna grški beležniški zakon tudi takozvane svedoke istosti, gledé kojih pa odreja manj razlogov izključenja in nepripustljivosti, nego gledé prvih.

Vsak beležniški spis obsegati mora običajne opombe, katere predpisujejo v obče vsa ostala zakonodajstva, gledé imena, predimena in stanovališča beležnika, strank, mesta itd. Posebnost se opaža v tem, da je beležnik pri sklepanji javnih oporok, zavezan, da v odnosnem spisu naznači ime in predime in interes osebe, katera ga je pozvala, da gre k oporočitelju.

Grški zakon ne pozna slučajja posredovanja po tolmaču, kader bi jedna ali druga stranka ne razumela deželnega jezika.

Vender misliti se mora, držeč se obćih načel pravoznanstva, da je tako posredovanje dopustno.

Datum, nahajajoč se na zasebni listini, postane verodostojen in potrjen po samem dodatku beležnikovem „vidi“. Da je ta „vidi“ veljaven, zapisati ga mora beležnik svojeročno na listino, da zabeleži, katerega dne ga je zapisal, in da se pod njim podpiše z dvema pričama ter da udari na vse to svoj pečat.

Pri sestavljanji pisem zavezan je beležnik, da pouči stranke o posledicah in važnosti dovoljenih pravic in sprejetih obvez.

Beležniška pisma pisana morajo biti na kolekovani papir (to je na papir, na kateri je udarjen kolek).

Ako se pri sestavljanji pisem ne uporablja predpisani papir, pismo samo radi tega ne izgubi svoje veljavnosti, beležnik se pa obsodi, da plača zakonito kolkovnino in še petkrat toliko kot globo, a vrh tega nima pravice, da zahteva od strank kake odškodnine razun proste pristojbine za prvo kolkovnino. Jeden del te kolkovnine in to uprav četrtina (nekdaj jemala se je polovica) pripada beležniku v ime in mesto honorara. Ako pa kolkovna pristojbina znaša več kakor 100 frankov, pripada beležniku od vsake svote nad tem zneskom samo dva od sto.

Vsako beležniško pismo, katero je sestavljeno po propisih zakona, uživa popolno verodostojnost za vse ono, kar je v njem, in kader bi bilo preskrbljeno z izvršilno klavzulo, postane pravokrepno za takojšno izvršilo v celem področji države. Vender se izvršilo ustavi in listina izgubi svojo popolno dokazno moč, ako bi se proti njej naperil vgovor ponaredbe v zmislu propisov civilnopravnega in kazenskopravnega reda (čl. 191.).

Ta zakonska določba je kriva, da se v Grški pravde izvanredno otežujejo.

In res, dovolj je, da ena ali druga stranka vgovarja avtentičnosti listine, in takoj se ustavi ali zavrne izvršilo ter se takoj povzroči odnosno postopanje radi ponaredbe (lažnjivosti) listine. Na ta način, čeravno stranka nima nobenega dokaza, temveč je overjena o nevtemeljenosti in lažnjivosti svojega vgovora in vsled tega o neizogibno nepovoljnem izidu pravde, doseže vkljub temu, ako naperi tak vgovor, svoj namen, da se otme izvršilu in zadobi nekaj več časa.

Vsak beležnik zavezan je pod pretnjo odstave od službe ali globe, da hrani pri sebi izvirnike pisem, katera je on sestavil, kakor tudi listin, katere so mu izročile stranke v hrambo.

Izjema od tega pravila dovoljena je samo tedaj, kader bi se s sodnim odlokom naložilo beležniku, da izroči kako listino. Ali v tem slučaju mora se, predno se izvirnik iz arhiva izroči, napraviti točen prepis, kateri se, potem ko so ga podpisali in vidimovali beležnik, predsednik in državni pravdnik predstojnega sodišča prve instancije, shrani kot izvirnik pri beležniku dotlej, da se ne vrne sam original (čl. 192.).

Vsak beležnik ima pravico in dolžnost, da izdaja odpravke izvirnih pisem, katera je sam sestavil, kakor tudi listin, katere so se mu izročile v shrambo in katere so v njegovi posesti.

Zakon razlikuje dvoje vrst odpravkov, namreč prosti in oni, kateri postane izvršen.

Poslednji izdaja se, podobno sodnim razsodbam, v obliki predpisani v civilnopravnem redu. Ta izvršilna oblika obstoji v tem, da se izpisek (odpravek) izdaja v imenu kraljevem in da se koncem dostavlja klavzula, katera vsebuje nalog na vse uradnike in sodne slugе ter jednako na vse organe javne sile, da jo takoj izvedejo (čl. 857. civilnopravnega reda).

Beležnik pooblaščen je, da izda vsakemu interesentu samo po eden eksemplar takega odpravka (čl. 196.). Samo po nalogu predsednika predstojnega sodišča prve instancije more izdati eni in isti osebi drugi odpravek, opravljen z izvršilno klavzulo; ali v tem slučaju zavezan je, da priloži sodni nalog izvirni listini, katera se nahaja v njegovih spisih (čl. 197.).

Vsaki odpravek, kateri izda kak beležnik, mora imeti uradni pečat istega beležnika in biti overovljen od predsednika predstojnega sodišča prve instancije. Kjer bi to manjkalo, zapade beležnik disciplinarni kazni (čl. 199.).

Originalna pisma in iskalnike zavezan je beležnik hraniti, dokler je on na čelu urada.

Kader bi se beležniško mesto odpravilo, ali drugemu beležniku poverilo, mora se arhiv odstopajočega beležnika izročiti njegovemu nasledniku, ali kader ga ne bi bilo, drugemu beležniku istega sodnega področja.

Kader bi pa v tem področji ne bilo drugih beležnikov, izvršiti se mora izročitev na roke odnosnega sodnika.

Po smrti beležnikovi mora se njegov arhiv zapečatiti od predstojnega sodnika, dokler sodišče prve instance ne odredi, da se izroči drugemu beležniku istega sodnega področja.

Kader bi v istem sodnem področji ne bilo drugega beležnika, izvrši se predaja arhiva na roke odnosnega sodnika.

Kader beležnik radi dolge in težke bolezni ne bi bil v stanju, da sam sestavlja beležniška pisma, niti da izdaja odpravke, je vsaki interesent pooblaščen, da se s pismeno prošnjo obrne do predsednika predstojnega sodišča prve instancije, zahtevajoč, da se drugemu beležniku ali sodniku poveri nalog, da začasno namestuje bolnega beležnika.

V takem slučaju ostane arhiv na svojem mestu, a beležniške pristojbine gredo deloma na korist obolelega beležnika, deloma na korist njegovega namestnika (odlok z dne 21. marca 1836. l.).

Kader bi se pokazala potrebna odstava kakega beležnika od službe in kader bi le-ta morala trajati nad mesec dnij, imenuje se jednako namestnik, kateri v ostalem na svojo korist pobira vse beležniške pristojbine za pisma, sestavljena po njem.

Pri izročitvi arhiva drugemu beležniku ali predstojnemu sodniku, sestaviti je redno zapis vseh izročenih aktov in ta zapis mora se podpisati po prejemniku, kateri na ta način prejem potrjuje.

Jeden izvod tega zapisa poslati se mora državnemu pravdniku, kateri je zavezan, da ga hrani.

Grški zakon pozna sledeče disciplinarne kazni: 1. opomin; 2. globo; 3. odstavo od službe za štirinajst dni do šest mesecev.

Posebna posledica teh disciplinarnih kazni obstoji v tem, da se beležnik, kateri je bil dvakrat tekom jednega leta obsojen radi disciplinarnega pregreška, takoj odpusti iz službe.

Beležnik odpusti se iz službe tudi tedaj, kader je bil po pravomočni razsodbi krivega spoznan zločina ali pregreška, storjenega iz dobičkaželjnosti.

Uvedenje preiskovalnega postopanja proti kakemu beležniku povzroči začasno odstavo od službe.

Beležnik odpusti se dalje iz službe, kader bi se brez dovoljenja oddaljil iz svojega sedeža za več kakor trideset dni, kader bi se pokazal neveščega ali nemarnega v vršenji svojih uradnih dolžnosti, ali kader bi živel nemoralno ali tako, da se ne bi moglo zlagati z dostojanstvom njegovega položaja. Vender, da se more v takih slučajih beležnik odpustiti iz službe, treba, da so čini, katerih se dolži, konstatovani v izvestji državnega pravdnika dotičnega provincijalnega sodišča ter da je istinitost in tehtnost dotičnih činov pripoznana in potrjena od državnega pravdnika pri prizivnem sodišči (zakon z dne 31. decembra 1877. l.).

V Grški ni utrjenega cenika o beležniških pristojbinah. Nagrada plačuje se beležnikom za njihovo strogo uradno poslovanje z onim, kar pripušča država na korist beležnika, kakor smo to preje omenili, ter obstoji iz jednega dela pristojbin (takse in davek), ustanovljenih po zakonu za juridični posel, po kojem se je sestavila listina.

Koncem opomniti moramo, da imajo grški konzularni agenti v inozemstvu vse pravice in vse dolžnosti javnih beležnikov in da so ta njihova svojstva natančno določena in uravnana v konzularnih pogodbah, katere so se sklenile novejši dobe.

Jeli se opraviči izpolnitev dolžne obveze, to je plačilo nadomestujoča sodna položitev napravljena po §-u 1425. o. d. z. le s posebno opravičevalno tožbo, ali tožbo sploh? Jeli ne zadostuje izjava upnikova narejena pri razpravi pred sodiščem, odredjenej na upnikovo ali dolžnikovo prošnjo?

Napominana določba slove:

„Ako se kak dolg ne more plačati radi tega, ker je upnik neznan, neprisoten ali nezadovoljen s tem, kar se mu daje; ali radi družih važnih vzrokov; dano je dolžniku